

Exorcismus v křesťanství a v islámu

Kateřina Knittlová, Aneta Špronglová, Lucie Vacíková

Úvod a cíl práce

Exorcismus je v dnešní době na vzestupu a čím dál více lidí se o tuto problematiku zajímá. K tomu mimo jiné napomáhají i hollywoodské filmy obsahující tuto tematiku, avšak v nereálných snímcích a povětšinou založených na smyšlených událostech. Ve skutečnosti je ale exorcismus mnohem komplexnější pojem a jeho kořeny sahají do dávné historie. Spojitost s démony a zlými duchy ovlivňovala lidi po celá staletí. I když v dnešní době náboženství hraje menší roli v každodenním životě, než jak tomu bylo dříve, tak si i tak exorcismus dokáže udržet svou "popularitu" mezi věřícími i nevěřícími a také určitou spolupráci mezi lékaři a exorcisty. V této práci bychom rády objasnily problematiku spojenou s exorcismem v křesťanských a islámských zemích a zároveň poskytly jejich porovnání. Mimoto se v této práci výrazně promítnou i názory na toto téma v různých křesťanských odvětvích a i v islámském výkladu, kde záleží na výkladu Koránu. Dále bychom rády vyvrátily mylnou představu o exorcismu, která vyplývá z klasických hororových snímků.

- Hlavní výzkumná otázka:

1. Jak se liší exorcismus v islámských zemích a zemích křesťanských?

- Podotázky

1. Co je exorcismus, jak probíhá exorcismus a kdo se může stát exorcistou?
2. Jak rozlišit co náleží psychiatru a co exorcistovi? Jaké jsou v případě rozhodnutí pro exorcismus známky posednutí?
3. Kdo jsou a kde se vzali zlí duchové?
4. Jak je nahlíženo na zlé duchy v islámu a jak v křesťanství? - žijí v našem světě? kde se nejvíce vyskytují? vybírají si co/koho posednou? dá se tomu nějak předejít?

Literární rešerše

Téma exorcismus je rozebíráno v díle Abu Ameenah Bilal Philips (St. David's College, University of Wales, UK) *The Exorcist Tradition In Islam*. Tato práce byla původně disertační práce na University of Wales v roce 1994. Jde o kombinaci terénního i kabinetového výzkumu. Kniha pojednává o průběhu exorcismu v islámu, jeho tradici a základní pojmy s ním spojené. Také jsou zde obsaženy rozhovory s exorcisty z celého světa. Tyto rozhovory jsou následně podrobně analyzovány. Je zde porovnání s křesťanskou tradicí exorcistů a pohledem lékařských profesí. V knize jsou studie předních muslimských exorcistů z Egypta, Súdánu, Saúdské Arábie, Bahrajnu, Pákistánu a Indie.

Touto problematikou se Bilal Philips Abu Ameenah dále zabývá ve své knize Základy tauhídu – islámský koncept Boha. Tato kniha se stala předmětem žaloby a její publikace byla v naší zemi zakázána. Obžalovaný Vladimír Sánka byl obviněn z šíření českého překladu této knihy, ve které se podle žalobců pojednává o nenávisti sunnitů vůči šíitům, Židům a křesťanům a také o potlačování práv člověka. Muslimská obec doporučuje tuto knihu jako „povinnou četbu pro všechny, kdo chtějí správně pochopit náboženství islámu.“

Pro naši práci je stěžejní celé dílo *The Exorcist Tradition In Islam*, jelikož se zde nejen vysvětluje pojetí exorcismu a duchovních bytostí v islámu, ale objevuje se zde i určité porovnání jako jsou například bytosti v křesťanské a islámské tradici. Pro naši práci týkající se exorcismu jsou nejvíce důležité záporné/zlé bytosti. O nich pojednává kapitola 1., ve které Philips rozebírá svět džinnů. Konkrétně se věnuje samotnému pojmu džinn a jeho významu v Koránu, dále popisuje jejich vlastnosti a postoj člověka k těmto zlým duchům. V kapitole 2. se autor zabývá podstatou magie, vysvětluje, že islám magii neuznává, protože je to pro ně spojení se satany (zlými džinnými). Samotnou existenci magie ale nepopírá. Také zde srovnává islámský postoj k magii se židovským. Židé ospravedlňovali magii v rámci mystického systému zvaný kabala. Kromě těchto kapitol, v knize najdeme pojednání a spojitosti lidských bytostí, andělů a již zmíněných džinnů. Dále se seznámíme s pojmy jako je "The Evil-Eye", exorcista, exorcismus, posednutí objektů a jiné.

Dále o problematice exorcismu v islámu pojednává odborný časopis *Studia Theologica* od Luboše Kropáčka v článku *Exorcismus v islámu*. Tento článek vysvětluje odborné termíny a popisuje jejich používání v oblasti exorcismu. Autor vysvětluje například pojem ruqja neboli exorcismus a ráqí překládaný jako exorcista. Kromě slova ruqja existuje i pojem ta wídh, které má ale širší využití a znamená svěřovat se Bohu. Spolu s těmito termíny je v článku zahrnuto i mnoho jiných, jako třeba pojmenování zlých duchů a jejich rozdělení. Autor zde popisuje vznik exorcismu a jeho spojitosti s historií Koránu. Dočteme se zde i kdo v islámu může vymítat a jak celý proces vypadá v praxi. Autor se v článku také zmiňuje o zvláštní případové studii zvané zár. Tato studie je z Afriky, kde byl tento jev pozorován nejvíce. Zár je vypuzovaný démon, který vzniká z ženské hysterie, pod slovem zár můžeme chápat i samotný proces vymítání tohoto démona. Tento rituál sloužil a stále slouží muslimským ženám především pro psychickou terapii. Autor zde uvádí nejen kdy a kde se tento rituál objevil, ale také samotný postup záru a jeho pravidla. Na závěr je popisován postoj k záru v současné době.

Další odborný článek, který pojednává o exorcismu v islámu a křesťanství je *The Concept of Ruqyah in Islam and Exorcism in Catholicism* od autorů Syamsul Hadi Untung a Abdul Muiz z University of Durssalam Gontor. Autoři tohoto článku se zabývají konceptem *ruqyah* (= náboženský rituál a islámská medicína zděděná od proroka Mohameda) v islámu a exorcismu v křesťanství, zde jako učení Ježíše 12 apoštolům. Ruqyah může provádět každý muslim, který chce zbavit předmět nebo osobu od zásahů Satana nebo džinna, čtením veršů z Koránu. To je podle autorů hlavní rozdíl oproti křesťanství, kde exorcismus může provádět jen osoba pověřená biskupem. V neposlední řadě je zde také kritizován vyhýbavý postoj některých muslimů a křesťanů k exorcismu.

V časopise *Studia theologica* vyšel v roce 2012 článek na téma *Tradice v exorcismu v koptské pravoslavné církvi, poznámky k současné praxi*, ve kterém se jeho autor Jaroslav Franc, zmiňuje o oficiální a neoficiální praxi exorcismu a uzdravení v koptské tradici. V článku je zmiňován všeobecný, často diskutabilní postoj evropských církví k exorcismu. Autor vysvětluje, že na rozdíl od západní církve, má východní koptská církev k tomuto fenoménu mnohem blíže, protože exorcismus je nedílnou součástí jejich náboženské praxe. Obsahem tohoto článku je také postup při různých svátostech (křest, pomazání nemocných aj.) v koptské církevní tradici. Dále je zde popisován neoficiální průběh exorcismu a jeho historický vývoj v koptské církvi. Autor zde zmiňuje koptské patriarchy, kteří exorcismus prováděli už v prvním tisíciletí, dyl potom mezi lety 1829 – 1914 uvádí působení slavného exorcisty Fajúma Abraháma. V současnosti je považován za nejslavnějšího exorcistu koptské církve Makari Júnan, jehož život je zde podrobněji rozepsán. Mimo tyto údaje, poskytuje článek i informace o nedávno zesnulém koptském papeži Šenutovi III. a jeho postoji k exorcismu, Satanovi a zlým duchům. Autor vysvětluje, že v nauce Šenuta III. je přítomnost zlých duchů samozřejmá a nepopíratelná. Právě z toho důvodu hraje i dnes exorcismus, ať už v jeho svátostné nebo neinstitutizované podobě, v koptské církvi důležitou roli.

Dále v časopise *Studia theologica* hovoří Jaroslav Brož o dějinném přehledu exorcismu v Bibli a o duchovním boji Ježíše Krista v článku *Exorcismy v Bibli* z roku 2012. Vysvětluje, že exorcismus je v Bibli zmiňován, protože to byl jeden z úkolů, který svěřil Ježíš Kristus svým následovníkům při misijní činnosti. Protože Bible nepoužívá termín exorcismus ani démon, uvádí termíny, které jsou v Bibli použity právě pro tyto pojmy. Dále podává teologický výklad problematiky zlých duchů, démonů a exorcismu. V první kapitole nelazneme rozřazení zlých duchů do kategorií v hebrejské Bibli. Dále zde autor popisuje vývoj a změnu teologického přístupu ke zlým duchům v dějinách Izraele a také případy exorcismu ve Starém zákoně a v literatuře helénistického judaismu. Primárně je ale v článku popisována exorcistická činnost Ježíše Nazaretského. Článek také objasňuje proč se ve čtvrtém evangeliu tradice vyhánění zlých duchů neobjevuje. S největší pravděpodobností je to kvůli jeho autorovi, který změnil starověkou tradici ve svou vlastní christologickou perspektivu.

Na naši podotázku, jak probíhá exorcismus, odpovídá Štěpán Kabeš ve své diplomové práci *Marocké léčebné rituály (Ritual Healing in Morocco)* pod vedením Radka Chlupa. Zde v části Islámský exorcismus (*ruqyah*) popisuje postup exorcismu, vysvětluje odborné názvy s tím spojené. Dále v části s podtitulem Svět džinů definuje pojem džin a vztah marockých muslimů k jeho existenci. Autor na základě tříměsíčního terénního výzkumu v Maroku podává informace o posedlostních rituálech tří mystických bratrstev. Popisuje průběh, odlišnosti a do jaké míry jsou v marocké společnosti tyto rituály tolerovány. Podle vyjádření oponenta práce autor nepodává nové informace, spíše potvrzuje to, co už vyzkoumali jiní badatelé předtím.

Na to abychom mohli porovnat exorcismus v islámu a křesťanství nám posloužila také magisterská diplomová práce od Anna Janů, *KŘEŠŤANSKÝ EXORCISMUS JAKO PŘEDMĚT ZÁJMU PSYCHOLOGIE (Christian Exorcism as a Subject of an Interest of Psychology)*, vedoucí práce byl Panajotis Cakirpaloglu. V kapitole 3 - Svět duchů se zabývá existencí ďábla, jeho definicí – odvození od slova diabolos ale také postojem psychiatrie a psychologie k duchovním bytostem. Tato práce prověřovala spolupráci exorcistů a psychologů na základě výpovědí 13 respondentů. Autorka došla k závěru, že všichni exorcisté považují spolupráci s psychologií za nutnou a téměř ve všech případech funguje.

O výskytu exorcismu v Novém zákoně se zmiňuje i Jiří Hrabovský ve své bakalářské práci na téma *Šimon Petr v Lukášově evangeliu*. V této práci se zmiňuje o vyléčení Petrovy tchyně Ježíšem. Právě to vysvětlují někteří teologové jako případ vymítání. Autor se zde přímo zmiňuje o vyhánění démonů v kapitole 4.1. Uzdravení Šimonovy tchyně. V práci je spíše vysvětlení kontextu Bible konkrétně Nového zákona. Kromě informací, kdy a kde se poprvé v křesťanství setkáváme s vymítáním zlých duchů, neposkytuje hlubší informace pro náš výzkum.

Diskuze a závěr

Hlavní výzkumná otázka:

Jak se liší exorcismus v islámských a křesťanských zemích?

Protože islám i křesťanství vychází z jedné podstaty, kterou je víra v Boha, je exorcismus v obou těchto náboženstvích velmi podobný. Nejdůležitějším společným prvkem, co se týká exorcismu je ten, že jediný, kdo může uzdravovat od posednutí je Bůh. Exorcista v obou náboženstvích žádá Boha o vyhnání zlého ducha, on sám totiž tuto schopnost nemá. Exorcismus v obou náboženstvích představuje modlitbu, která se provádí recitací Koránu nebo Bible. V Bibli se pojednává o exorcismu spíše až v Novém zákoně, zatímco v Koránu je zmiňován hned na začátku. Obecně můžeme říct, že exorcismus

si v islámu udržel větší tradici než v křesťanství. Podle dotazovaných muslimů je to nedílná součást jejich náboženství, která je skutečná a hraje důležitou roli v chápání Koránu. Někteří dotazovaní křesťané pohlíželi na toto téma spíše jako na přežitek. Někteří uznávali sice existenci zlých duchů, ale nepřikládali tomu velkou váhu v jejich náboženství. V islámu má samotný proces vymítání jasně daná pravidla, kdežto v křesťanství spíše záleží na samotném exorcistovi, jaký postup zvolí. Například v islámu musí být uzdravovaný člověk či předmět zbaven nečistot a z místnosti, kde se exorcismus provádí musí být odstraněny veškeré obrazy a sochy, aby mohli do místnosti vstoupit andělé. V křesťanství se nic takového provádět nemusí. Dalším příkladem toho, že islám má pro vymítání přísnější pravidla je ten, že exorcistova rodina musí být silně věřící, protože vymítáním exorcista začíná spor se zlým duchem, který by potom, v případě nevěřícího člena rodiny, mohl tohoto jedince posednout. V křesťanství toto pravidlo neexistuje. Naopak v křesťanství exorcista musí být pověřená osoba biskupem, teologicky vzdělaná (většinou bývá kněz), v islámu může provádět vymítání kdokoliv, kdo je věřící a stejně tak jeho rodina. Dalším rozdílem v průběhu exorcismu je ten, že v islámu musí posedlou osobu vymítat exorcista stejného pohlaví, v křesťanství tato podmínka platit nemusí, zde musí být přítomna, pokud se jedná o posedlou ženu, její ženská příbuzná. V obou náboženstvích je velmi důležité rozpoznat, zda se jedná o posednutí zlým duchem či o psychickou poruchu. Muslimové ale věří že tyto dva jevy jdou ruku v ruce, protože džinové často napadají lidi, kteří jsou psychicky slabí (mají deprese, prochází těžkou životní situací). V islámu je samotný zlý duch chápán více způsoby, existuje zde několik druhů těchto zlých duchů, jako jsou džinové. Džinové jsou podle Koránu ohnivá stvoření, kteří mohou být zlí, dobří nebo neutrální. Zlí džinové jsou potom přirovnáváni k démonům v křesťanství. Podle Koránu žijí džinové spolu s anděly v jiném světě, který je pro člověka nepozorovatelný. Obě náboženství se na vzniku ďábla shodují. Ďábel byl stvořen Bohem, ale později, po stvoření Adama, se nechtěl poklonit člověku, a tak ho Bůh zavrhl, dal mu jen možnost s jeho svolením pokoušet lidi a našeptávat jim.

Podotázky:

1. Co je to exorcismus, jak probíhá exorcismus a kdo se může stát exorcistou?

Exorcismus je v nejširším slova smyslu zbavování se zlého.

Křesťanství

V křesťanství se exorcismus používá při mnoha církevních obřadech, například při křtu. Tento typ exorcismu se označuje jako tzv. malý exorcismus a provádí se za účelem očistění od hříchu a znovuzrození. V západní katolické církvi se malý exorcismus za posledních pár století zformoval do tzv. velkého exorcismu. Tento velký exorcismus se objevil až ve 2. tisíciletí a přetrvává dodnes.¹⁾

Obřad exorcismu musí probíhat na základě souhlasu uzdravovaného nebo jeho rodiny, to platí jak ve křesťanství, tak v islámu. Nejprve by se měly vyloučit veškeré zdravotní příčiny, které jsou často s posednutím zaměnitelné, jde především o schizofrenii a další psychické poruchy. Podle církevního práva by měl exorcista nabýt morální jistoty, že jde o skutečnou posedlost.

Celý obřad má pevně danou strukturu, kterou exorcista musí znát a mít k tomu předepsané liturgické texty, nejčastěji Římský rituál. Na rozdíl od magie, nevykonává exorcista obřad svou vlastní mocí, ale obrací se k Bohu a veškerá autorita, které se dovolává, je Boží.

Velký exorcismus vyžaduje pro jeho provedení odborného exorcistu, na rozdíl od malého exorcismu (křtu), kde může být přítomen pouze kněz. K výkonu služby exorcismu pověřuje vždy biskup. Toto

pověření se může vztahovat k jednomu konkrétnímu případu nebo může být obecné, to znamená, že exorcista vykonává své služby v rámci jedné diecéze. Podle církevního práva platí, že každá diecéze by měla mít svého exorcistu.

Exorcista by měl být teologicky vzdělaný člověk s pastorační praxí a odborným vzděláním (např. na Papežské univerzitě v Římě) – to ale není podmínkou. Biskup nejen že exorcistu pověřuje, ale také dohlíží nad jeho vykonáváním práce a odpovídá za něj. *Biskup může exorcismus provádět bez pověření. Naopak kněz musí být místním ordinářem, který byl k této funkci zmocněn.*²⁾

Islám

*V islámu neexistuje přesná definice pro exorcismus, v arabštině pro tento pojem existuje slovo sihr – neboli vyhánění zlých sil, konkrétněji potom ruqja, které můžeme chápat jako uzdravování pomocí modlitby.*³⁾ I když je exorcismus velmi podobný magii, nemá s ní nic společného. Naopak praktikování magie je v islámu přísně zakázáno.

Před obřadem v islámu musí jak vymítač, tak i uzdravovaný člověk, provést rituální očistu. To znamená umýt celé tělo vodou a vyčistit celé prostředí, kde se vymítá. V místnosti by neměla být žádná zvířata, sochy, obrazy a vše další, co slouží k magickým praktikám, jelikož to přitahuje zlé duchy.

Samotné vymítání začíná tak, že se uzdravovaný člověk posadí do komfortní polohy tak, aby okolo něj nebyly žádné předměty. Při obřadu jsou kromě exorcisty přítomní další věřící pro případnou pomoc s vymítáním. Exorcista potom položí ruku na srdce nebo na čelo posednutého a recituje verše z Koránu. Při závažnějším posednutí pokračuje obřad tím, že i samotný posednutý recituje z Koránu. Protože se zlý duch může v lidském těle pohybovat, musí ho vymítač vyhánět od horní částí těla směrem dolů. Místo, kde zlý duch opouští tělo, jsou prsty na nohou. Exorcista se souhlasem uzdravovaného může praktikovat různé druhy bití. Toto bití provádí ale tak, aby posednutému neublížil. Tímto způsobem postupuje od zad, přes boky až k nohám. V případě že se vymítání provádí na ženě, musí být exorcista její tzv. mahram, v překladu člen rodiny, se kterým by dotyčná žena nemohla uzavřít sňatek (otec, bratr, manžel atd.). Toto pravidlo je důležité hlavně kvůli tomu, že zlí duchové se zdržují hlavně v intimních partiích.

V islámu musí být exorcista naprosto zbožná osoba, stejně tak jako jeho rodina. Zde se pojem exorcista vyjadřuje slovem ráqí. Platí zde pravidlo 4 T, tauhíd, to znamená, že člověk věří v jednoho stvořitele a tím je Bůh, taqwa neboli bohabojný, at-tewekkul neboli člověk se spoléhá na stvořitele, tewejuh což znamená, že člověk si je vědom toho, že ho stvořitel pořád sleduje. Tyto čtyři pravidla musí exorcista v islámu ctít.

2. Jak rozlišit, co náleží psychiatrovi a co exorcistovi? Jaké jsou v případě rozhodnutí pro exorcismus známky posednutí?

Křesťanství

Je celá řada svátostí, které se s exorcismem mohou překrývat, těmi jsou například modlení nad nemocnými nebo pomazání nemocných apod. Dále potom modlitba osvobození, ta se provádí na člověku, který se negativně váže na nějakou věc či osobu, ale nesouvisí to posednutím. *Samotný velký exorcismus se provádí jen na člověku, kterému lékaři nedokážou pomoci a u kterého je kněz přesvědčen, že se jedná o posednutí. Hranice mezi psychickou poruchou a posednutím je ale velmi tenká, a proto musí být exorcista řádně přesvědčen, než začne s vymítáním.*⁴⁾ V praxi to ovšem nebývá pravidlem a v minulosti tak docházelo k zanedbávání lékařských vyšetření, které vedlo i ke smrti. Exorcista by bez odborného vyšetření neměl obřad vykonávat. *Nejdříve tedy musí být*

*provedeno psychiatrické vyšetření a stanovena diagnóza. Pokud se stav člověka nedokáže vysvětlit na základě psychologických a psychiatrických kritérií nebo léčba nepomáhá, mělo by se přistoupit k duchovnímu posouzení. Velký exorcismus může vymítač provádět tedy pouze, jestliže je morálně přesvědčen, že jde skutečně o posednutí.*⁵⁾ Kněz, který tohoto morálního přesvědčení nenabyl, může následně provést modlitbu osvobození a podobné modlitby, které se používají pro uzdravení nemocných, ale ne posedlých. Nejčastěji zaměňované psychické poruchy s exorcismem jsou epilepsie, schizofrenie a deprese. Nejobvyklejšími příznaky posednutí jsou nesnášenlivost ke svatým předmětům, přítomnost převráceného kříže, mluvení cizím jazykem či jazykem neznámým nebo nepřírozeně velká síla posedlého.

Islám

V islámu stačí souhlas vymítaného člověka, nebo jeho zástupců, může se totiž stát, že uzdravovaný člověk nebude při smyslech. Obecně se exorcismus provádí na lidech, kteří s vymítáním souhlasí, chtějí, aby na nich byl exorcismus proveden a také musí být věřící a obracet se k Bohu, lékařské potvrzení není ve většině případech vůbec vyžadováno. Stejně jako v křesťanství by měl exorcista nabýt morálního přesvědčení, že jde o posednutí. Příznaky posednutí jsou obdobné jako v křesťanství, protože jde o stejné zlé duchy, kteří se projevují stejně. Tyto projevy jsou tedy velká síla, mluvení cizím jazykem nebo jazykem nerozpoznatelným, nesnášenlivost čistých míst a svatých předmětů, a naopak zdržování se v místech nečistých a tmavých. V neposlední řadě potom také sebepoškozování.

3. Kdo jsou a kde se vzali zlí duchové?

V obou případech, křesťanském i islámském pojetí, se tito “zlí duchové” vzali v jejich písmu.

Křesťanství

V Bibli se tyto případy nebo i případy posednutí objevují v Novém zákoně a v biblických tradicích. Část duchovního světa, která měla sloužit Bohu se vzepřela a řekla, že mu sloužit nebude. To dalo podnět ke vzniku světa démonického, kde první “démon” byl Ďábel (Diabolos). V Písmu není přesně zmíněno, jak se vzbouřil, ale jsme před ním varováni.

Islám

V islámských spisech je o nich zmínka jak v súrách Koránu tak i v Hadísech. V Koránu se píše jak a z jakého materiálu bylo toto trio bytostí (andělé, džini- zlí a dobří, lidské bytosti) vytvořeno. Zlí džini jsou nazýváni satany. První satan byl na počátku dobrý, uctíval Stvořitele, ale později ho zachvátila žárlivost, když Bůh začal tvořit další bytosti. V islámských spisech je také zakotveno, že můžeme být těmito zlými duchy posednuti a také jsou tam zmíněny případy, kdy se posednutí opravdu stalo. Bůh stvořil bytosti jako džiny (islám) a satany (islám i křesťanství), které mají svobodnou vůli, byly stvořeny před námi.

U andělů se liší pojetí v islámu a křesťanství. *V islámském pojetí nemají svobodnou vůli a konají tak jak je ve vůli Boha.*⁶⁾ Z křesťanské tradice mohou být padlí andělé zdrojem posednutí. Padlí andělé v křesťanství představují anděly, kteří se vzbouřili proti Bohu, z islámské perspektivy nic jako padlý anděl neexistuje.

4. Jak je nahlíženo na zlé duchy v islámu a jak v křesťanství? - žijí v našem světě? kde se nejvíce vyskytují? vybírají si co/koho posednou? dá se tomu nějak předejít?

To, co má křesťanství a islám společné je, že duchovní bytosti mají různé schopnosti se pohybovat a také se pohybovat skrze schránku různých objektů, jako jsou například věci, lidi či zvířata a to ať už

samostatně nebo na základě magie. Žijí v paralelním světě s tím naším. Narozdíl od nás jsou schopni vidět lidi a ovlivňovat je. Nemůžeme se jich fyzicky dotknout, ale můžeme cítit jejich přítomnost. Zlí duchové mají rádi místa, kde je pochmurné prostředí jako např. katakomby, hluboké lesy, místa, kde se láme světlo, kde se stalo něco špatného nebo místa, kde bylo prováděno magické zařikávání. Přitahuje je nečistota a předměty zobrazující lidské obličej nebo postavy, jako jsou obrazy nebo sochy.

Islám

V islámu se mohou vytvářet určité rodinné vazby, jako je např. "satan a satanka", kteří spolu mohou mít rodinu. Mimo párování satanů mezi sebou se může spárovat i satan a člověk.⁷⁾

Čím více se jich lidé bojí, tím větší sílu to démonu dává. Nejsou člověka schopni fyzicky napadat kromě výjimek. Zlí duchové posednou buď náhodně nebo dle určitého systému - buďto je člověk "přitahuje" svým chováním a oni se ho pokusí posednout, nebo si vybírají lidi, kteří jsou psychicky slabí. Tito lidé buď prožili nějaké trauma nebo mají vrozené psychické poruchy. Z islámské perspektivy, když člověk vzpomene jméno Boha, tak se tomu dá předejít, zbožní jsou pod ochranou Stvořitele, zlý duch na ně nemůže. Z křesťanské perspektivy je to podobné. *V islámu, mimo formule „basmala“ („ve jménu Boha“), jsou rozšířeny myšlenky o vyhnání džinů nebo předejití jejich „útoku“ například následujícími způsoby: vsypáním špetky soli, užití oceli, železa a nebo samozřejmě recitace veršů Koránu.⁸⁾*

Ovšem křesťané spíše než muslimové věří, že zlý duch může napadnout bez rozdílu na psychické zdraví.

Závěr

Cílem této práce bylo porovnání exorcismu, fenoménu, který byl v posledních letech stále na vzestupu, v křesťanství a v islámu. Dále jsme chtěly podat informace o samotném průběhu a jak je na toto vymítání nahlíženo dnes. Rozhodly jsme se, že tento výzkum představíme formou videa, jehož hlavní náplní jsou rozhovory s lidmi, kteří mají s exorcismem osobní zkušenost nebo jsou v tomto oboru nějakým způsobem vzdělání.

Při porovnání exorcismu obou náboženství jsme zjistily, že se v mnoha ohledech shodují nebo do značné míry podobají, je zde ale také plno rozdílností. Faktem, díky kterému se vymítání zlých duchů tolik neliší v křesťanství a islámu, je ten, že obě tato náboženství vychází ze společné historie, kde se samotný vznik Satana popisuje stejně. Také proces vymítání je velice podobný. Obě náboženství, jak křesťanství, tak islám kladou důraz na obracení se k Bohu, protože ten jediný může uzdravovat. Naopak největší rozdíl jsme pozorovaly v přístupu k samotnému přesvědčení, že něco jako exorcismus skutečně existuje. V křesťanství (konkrétně v západní církvi) je na toto téma nahlíženo více skepticky, zatímco v islámu se jedná o holý fakt.

Během rozhovorů jsme se všimaly, že všichni dotazovaní viděli pod termínem exorcismus více než samotné vymítání. Často nám vysvětlovali, kde se bere zlo nebo jak je v islámu a křesťanství nahlíženo na peklo a ráj. Toto téma je totiž velmi široké a určitě je důležité znát všechny tyto spojitosti pro jeho úplné pochopení.

Seznam použité literatury:

PHILIPS, ABU AMEENAH BILAL. The Exorcist Tradition in Islam. Al-Hidaayah Publishing & Distribution, 2008. ISBN 9781898649724.

KROPÁČEK, Luboš. Exorcismus v islámu. *Studia Theologica* [online]. Univerzita Palackého v Olomouci, 2012, 14(4), 10 [cit. 2022-09-05]. Dostupné z: <https://www.studiatheologica.eu/pdfs/sth/2012/04/09.pdf>

KABEŠ, Štěpán. Marocké léčebné rituály [online]. Praha, 2019 [cit. 2022-09-05]. Dostupné z: <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/117124>. Diplomová práce. Univerzita Karlova, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. Radek Chlup, Ph.D.

KNYTLOVÁ, Kateřina. Exorcismus a psychiatrie. Pluralita pohledu na duševní zdraví v současné katolické církvi [online]. Brno, 2009 [cit. 2022-09-05]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/fowg6b/>. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Faculty of Arts. Vedoucí práce doc. PhDr. David Václavík, Ph.D.

KOVAŘÍKOVÁ, Nela. Exorcismus v křesťanství [online]. Ostrava, 2018 [cit. 2022-09-05]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/0z5ilx/>. Diplomová práce. Ostravská univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. ThDr. Tomáš Novotný.

Příloha

<https://web.microsoftstream.com/video/d214ee79-34fb-4b93-aacd-b3dec13a1c41>

Počet shlédnutí: 266

1)

KOVAŘÍKOVÁ, Nela. Exorcismus v křesťanství, 2018 , 20.4: 25-31. Další dostupnost: <https://theses.cz/id/0z5ilx/>

2)

KOVAŘÍKOVÁ, Nela. Exorcismus v křesťanství, 2018 , 20.4:40-43. Další dostupnost: <https://theses.cz/id/0z5ilx/>

3)

KROPÁČEK, Luboš. Exorcismus v islámu. *Studia theologica*, 2012, 14.4: 147-156. Další dostupnost: <https://studiatheologica.eu/pdfs/sth/2012/04/09.pdf>

4) 5)

KNYTLOVÁ, Kateřina, Exorcismus a psychiatrie. Pluralita pohledu na duševní zdraví v současné katolické církvi, 2009, 26-30. Další dostupnost: https://is.muni.cz/th/dm9bi/text_bakalarske_prace.pdf

6)

PHILIPS, Abu Ameenah Bilal, The Exorcist Tradition in Islam, 2007, 29-52. Další dostupnost: <https://www.kalamullah.com/Books/The%20Exorcist%20Tradition%20In%20Islam.pdf>

7) 8)

KUBEŠ, Štěpán. Marocké léčebné rituály. *Ritual Healing in Morocco*, 2019, 10.8: 23-24. Další dostupnost: <https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/117124/120344642.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

From:

<https://www.hks.re/wiki/> - **Hospodářská a kulturní studia (HKS)**

Permanent link:

https://www.hks.re/wiki/ls2022:exorcismus_v_krestanstvi_a_islamu

Last update: **29/05/2024 19:37**

